

ab
árunk:

gger &
kocsi-
padló-

Co.-
et

keket

gyárt-
marint,
d és
ket.

bo-

s Tsai

edése

zsvár

s üvegek

Fülöp

ak F.-u. 13.

leltől

nekjárték árú
1858

ajánlok

110— lei
80— lei
90— lei

35— lei
75— lei
1350— lei

gyárt-
tul!!!

450— lei
310— lei
340— lei
íron alul.
áprárakat.
szaveszek.

CLUJ,

örinbergi
eskedés.

nyit!

S"
ahata
(Fötér)

1389

pek

ükben
arak

Beszéltetés, kiadó-
nivalat és nyomda
Kölcsevár, Str. Barce
L. Pop. — Szemesal-utan 10.
Az Uj Kelet telefonjai
Közlekedés --- 977
Közlekedés --- 644
Nyomda --- 879
Működés --- 454
K. N. Sz. --- 388

Kéziratok kizárólag a
Közlekedésnek címen
Kéziratokat nem
visszaküldünk és nem
visszatérítjük meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

V. évfolyam, 178. szám

Cluj (Kölcsevár) 5682. Ab 19

1922. augusztus 13. Vasárnap

Előfizetési árak

Lejár
schmiedt ur

Wien

Egy hónapra --- 20 dina.
Egy szám --- 1 dina.

A francia hüvelykszorító

Békét akartok? Lehetőleg ne beszéljétek róla. Semmire vezet olyan könnyen konfliktusra, mint az ugynevezett béketárgyalás. Ezt a béke akciókat Lloyd George néhány nappal Genua előtt mondta és Genuában bebizonyosodott, hogy csakugyan. Azért gyűlt ott össze a világ, hogy leszerelje és meggyógyítsa a háborudult Európát. S amikor felszánták az asztaltól, súlyosabb volt a probléma, mint valaha. A közép-európai bonyodalom, a franciáknak ellentét Genuában élesedett és szóta folyton élesedik. Ez a londoni konferencia is csak a konfliktusok pergőtűzét iadiította meg, csak az indulatokat tépte fel, békét, enyhülést, megoldást hozni ez se fog. Kompromisszum? Az más. Az meg fog történni. Mindig így végződik a konferenciák: vagy egészen eredménytelenül, vagy kompromisszummal. Eredménytelenül, ha nagyon ellentétes felfogások ülnek le egymás mellé, kompromisszummal, ha itt-ott az érdekek érintik egymást. Mi tudtuk ezt, még mielőtt jelentették volna, meg is irtuk „Poincaré Londonban” című cikkünkben, hogy Lloyd George akárhogy menyderog, nem fog lecsapni, végül is kompromisszumot fog kötni Poincaréval. S ez a kompromisszum a konszolidáció rovására és Németország bérére fog menni. Nem kellett hozzá valami tulságos élesítés, csak a dolgok ismerete. Mára aztán híre érkezik a kompromisszumnak és híre annak, hogy Berlint nagyon aggasztja ez a megegyezés. Csodálkozunk kell, hogy Berlin csak most aggódik, hogy eddig akár egy pillanatra is bizni tudott a maga ügyének győzelmében. Holott ezt az ügyet Londonban mégis csak a győztes hatalmak tárgyalták. Igaz, hogy Anglia mentálitása ma sokkal emberségesebb, mint a francia mentalitás, igaz az is, hogy az angol morál sok mindenben visszavonulásra kényszerítette a hajthatatlan poincarizmust, de ez mind csak látszólagos eredmény. Poincaré azért terjesztette elő Londonban a francia követelések maximumát, hogy ebből a maximumból a végén engedni tudjon, adjon valamit Lloyd Georgenak is, aki ha már ott tart, hogy diplomáciai köntőfalazás nélkül szakítással fenyeget, ne legyen kénytelen valóban szakítani, de elégedjek meg azzal, hogy esőkönyös francia kartársra az arcvonal előretolt részén visszavonul.

volna ez az Anglia és ezt is csak jól felfogott érdekből tette volna. Ahogy ma Közép-európa helyzete fest, ez az angol gazdaság folytonos hanyatlását jelenti. Tudott dolog, hogy Anglia egy két év óta magas valutája monteverszti légkörében faldoklik. Az angol gyáripár pang s az angol munkanélküliek száma ijesztően emelkedik. Az elmúlt július hónapban egymillió 362.300 nyilvánított munkanélkülije volt a brit szigeteknek, holott a másfélszerte nagyobb Németországnak csak 19.200 bejelentett munkanélkülije volt. A koldus Németországban mindenki dolgozhat, a durgazdag Angliában pedig milliók tömegek maradnak munkanélkül és haladnak a leszegényedés felé.

val, míg a dolgozó Németország zsirt és aranyat ereszt, a kintözerszármót a kezéből ki nem adja. Franciaországban nemcsak ez a főszempontja, ő valóban koldussá akarja tenni Németországot. És ketté is akarja szakítani, legyen egy délnémet államalakulat Bajorországgal, Pfalzzal, Ausztriával. És még Napoleon koncepciója, az ugynevezett római birodalom és lehet egy porosz német államalakulat is, amely esetleg átveszi a bolsevizmust és szövetségzik Oroszországgal, amelyet azoaban könnyen ellensúlyozni lehet a délnémet katolikus államalakulattal. Ez a francia terv végredményben Európaellenes és konszolidációellenes, de kétségtelen, hogy a háborútól rettegő franciákat kielégítene. Hogy Anglia ellene van, nyilvánvaló. De hogy az angol-francia szakítás még most beövetkezni nem fog, az is plauzibilis. Angliát és Franciaországot ma még tulságosan sok szál fűzi egymáshoz nyugaton, a középkeleten és a távolkeleten. És ha Lloyd George Londonban egy árnyalattal erősebben mondja is a szót: szakítás, a franciák, akik ismerik a pástorfiu és a farkas meséjét, nem ijednek meg. Legfeljebb eökkentik az ugynevezett szankciókat s a német hüvelykszorítót egy kicsikét kitágítják. A kompromisszum meglesz és Németország így is súlyosabb helyzet elé kerül, mint amilyeaban eddig volt. Poincarénak ez tiég.

A kompromisszum végleges

London, augusztus 12. Csütörtök este nem ülésezett hivatalosan a konferencia, mert a miniszterelnökök egymás között tanácskoztak. Véglegesen elhatározták, hogy kompromisszumot kötnek. Ugyanis Poincaré magatartására, amely a megegyezés útjába állandó akadályokat gördített, meghiusult a végleges megoldás. A kompromisszum eredménye az, hogy Németország 1922 december harmincegyig moratóriumot kapott. Németország köteles tovább is folytatni természetbeni szállításait. Az állami bányák és a dunamenti erdők jövedelmeit a garanciális bizottság rendelkezésére kell bocsátani, míg nem teljesíti kötelezettségeit.

Ebert és Wirth beszéde a német alkotmány évfordulóján

Berlin, augusztus 12. (Wolff-szikkra-távirat.) Az alkotmány kihirdetésének évfordulóját a német főváros nagy ünnepségekkel ülte meg. A város különböző részeiben népgyűlések voltak, amelyeken a köztársasági pártok ünnepelték a köztársaság eszméjét. Este fényes ünnepély volt a Lustgartenban, amely fátylas menettel volt összekötve. A menet a nemzeti színház elé vonult, ahol Ebert birodalmi elnök tartott szónoklatot.

— A weimari alkotmány — mondotta — megszüldöttje a német népet, amelynek egyetlen feladata a köztársaság eszméjét átérző ifjúságot nevelni. Ennek kell majd a weimari alkotmányt tovább építenie és az egység öntudatát s a jog eszméjét kifejleszteni. Ez az eszme vezéreljen bennünket további utunkon, — mondotta az elnök és a mai szép ünnepséget ezen felkiáltással fejezték be: Éljen a német köztársaság, éljen a haza, éljen a német nép.

A nagy néptömeg egyhangulag ismételte a felkiáltást, majd Wirth kancellár mondotta a következő szavakat: — Kedves berlini ifjúság, aki a ti szíveteket bírja, azé a német nép jövője. Ezt a jövőt mi az emberiség szociális fejlődésében és a német köztársaság életképességében látjuk biztosítottak. Ezen az ünnepi napon gondoljunk a mi nagy előharcosainkra, akik a népert vívott küzdelmet vezették, Rathenaura, ami nagy barátunkra és emeljék fel messzehangzó kiáltásukat a népekhez, hogy egész Európa meghallja, hogy mi, a német köztársaság népe üdvözöljük mindazon népeket, amelyek Európa újjáépítésén velünk együtt közreműködni hajlandók.

Wirth beszédével a lelkes és impozáns ünnepség véget ért. (Rad.)

Amerika várja, hogy felkerjék a segítségre

Berlin, augusztus 12. Amerikai körökben úgy értesülnek, hogy a washingtoni külügyminiszter csak akkor hajlandó az európai válság megoldásán segíteni, ha az érdekelt államok elébe terjesztik az európai pénzügyi bonyodalmak szanálásának tervét. Kizárólag a német adósságok rendezésére Amerika nem vállalkozhat.

Megegyeztek Bajorországgal

Berlin, augusztus 12. A birodalmi és a bajor kormány közti tárgyalások befejeződtek. Az eredményt jegyzőkönyvbe foglalták, amelyet a birodalmi kormány már el is fogadott.

Lloyd George megegyezett Poincaréval

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, augusztus 12. A Havas-ügyek jelenti, hogy a londoni tárgyalások eredményének titokban tartása arra enged következtetni, hogy Lloyd George és Poincaré a megegyezés pontján vannak. Lloyd George és Poincaré tegnap hosszabb tanácskozást folytattak, majd este a szakértőbizottság tartott értekezletet. A szakértőbizottság összehívását illetékes körök arra meggyarazzák, hogy Lloyd George és Poincaré között egyezmény jött létre, mely egyezményt a szakértőbizottsághoz tették át tanulmányozás végett. A szakértőbizottságnak lesz a feladata, hogy az egyezmény alkalmazhatóságát is tanulmányozza.

Mit tartalmaz a kompromisszum

London, augusztus 12. Poincaré, Lloyd George és Theunis között — politikai körök szerint — a következő megegyezés jött létre, a Poincaré által benyújtott javaslatra vonatkozólag:

Lefoglalják a német exportból származó bevételek huszonhat százalékát, ellenőrzés alá veszik a Deutsche Bank-ot (Állami Jegybank). Az ellenőrzőbizottság székhelye Berlin, amely bizottság fogja ellenőrizni a német tőkének a külföldön való elhelyezését is.

A Poincaré-javaslatnak a Rajna-mentén felállítandó vámvonalra vonatkozó, továbbá hogy a francia tőke a Rajna-menti német kémiai iparban hatvan százaléknyira részesedjék és a megszállt területen szedhető vámokra vonatkozó pontjait a konferencia nem tette magáévá és azokat visszautasították.

A moratórium ügye a népszövevényesség elé kerül

London, augusztus 12. Lloyd George ezt a javaslatot tette Poincarénak, hogy a Németországnak nyújtandó moratórium kérdését utalják át a népszövevényesség hatáskörébe.

Berlin aggódik, London nyugtalan

Róma, augusztus 12. Berlii jelentések szerint politikai körökben félnek attól, hogy Anglia kompromisszumot köt a franciákkal, ami egyenlő Poincaré politikájának győzedelmeként számíthat. Berlii körök a helyzetet igen kritikusnak ítélik és súlyos következményektől tartanak. Német pénzügyi körökben félnek a márka további esésétől.

London, augusztus 12. A londoni konferencián beállott helyzet miatt politikai körökben nyugtalanság észlelhető.

Németország az év végéig halasztást kap

London, augusztus 12. Megbízható francia forrásból az antant felhivatalos orgánusának értesülése szerint Németországnak az év végéig adnak halasztást a készpénz fizetésére. Lloyd George hozzájárult ahhoz, hogy a német birodalmi bank az angol bankhoz hasonló autonómiát kapjon. A jóvátételi bizottság ellenőrzi a német pénzügyeket. Ugyancsak a jóvátételi bizottság fogja meghatározni, hogy mennyit tud Németország fizetni. Ennek következtében Németország nem lesz többé abban a helyzetben, hogy papírpénzt ellenőrizetlenül kibocsásson. A konferenciáról kiszivárgott hír szerint a világtözsdeken a márka valamit javult.

A moszkvai héber színház

Irta Maxim Gorkij

Két áramlat küzd egymással a mai Oroszországban. Az egyik az összes kulturák egybeforrásának ürügye alatt mindent ruszifikál, a másik a nemzeti kulturák fentartását követeli. Ezeknek az élén Maxim Gorkij, a világhírű író áll és ezt a cikket is a zsidó művészet védelmében írta meg.

A fordító.

Kicsiny és szerény, mégis csupa káprázat. Ez a színház, amely alig csak egy pár száz embert fogadhat magába és szegényesen egy szegény utcaköszvényben, a tehetség határtalan erejétől tündököl. Szürke, száraz, matéria borítja a nézőtér falait, ami imponáló komolyságot és lenyűgöző egyszerűséget áraszt.

A szellemi erő roppant erőfeszítése hozta létre ezt a kis színházat. Fialat zsidók lelkesedéséből virágzott ki a köcsoda. A mozgalom élen, amely kiteremtette a semmiből, egy Camach nevű tehetséges színész állt. Az irányító és tervező, aki tető alá hozta, a lángelméjű Mechdalof igazgató. A roppant munkáért életével fizetett. Hordágyon hozták sokáig az előadásokhoz. Már nem hozzák. Mechdalof meghalt.

Akik ezt a csodálatraméltó alkotást megteremtették, éheztek, fáztak és verekedtek. Küzdöttek a biblia nyelvét, a tüzelekű Bialik nyelvét, minden talpalattnyi helyért harcolniuk kellett: hát harcoltak és győztek. A „Habima” művészei fiatalok, proletárok, akik a kenyéret halálra dolgozzák magukat. De ha a napi munkát már elvégezték, ha kiszabadulnak a hivatalokból és műhelyekből, amelyeknek zaja az agyat és a lelket fojtogatja, akkor kihalad belőlük a régi szenvedélyes szerelem őserégi, anyalmuzsikájú nyelvük és tragikus művészetük iránt: meglevelednek, megerősödnek, a színházba sietnek, hogy játszanak, vagy kaza a padlászobákba, ahol kakasszög a szerepüket tanulják. Erre a kíméletlen megatagadásra csak azok képesek, akiket megbűvölt a szép nyelv csodálatos ereje és hisznek benne rendületlenül.

Ismerem a nehézségeket, amikkel megküzdniük kellett. Ismerem az akadályokat, amiket le kellett győzniük. Tudom, mennyi energiát pazaroltak el a butaság, irigység és gyűlölet ellen való harcokban. De minek beszélek a szenvedésekről, mikor megirhatom a szellem diadalát. Ugyis tulsokat beszélünk a gonoszágokról, amelyek rothadt gyökerekkel kapaszkodnak meg az életünkbe. Ugyan hát nem érkezett még el az ideje, hogy szenvedéseinket megvessük?

Három isben néztem meg a „Habima”-ban David Pinszki egyfelvonásosát, az „Ahasvérus”-t és megnéztem Anszki „Dibuk”-ját is. Pinszki drámájában a ragyogóan tehetséges Camach játszotta a főszerepét. Meglepo realitással szemléltette azt az emberórást, akit Titusz zsarnoksága és a templompusztulás borzalmi prófétává avattak. Emberföltötti erővel és elháríthatlan meggyőzőséggel játszott. A héber nyelvet nem értem, de élveztem erejét és muzsikáját. És átéltem a prófeta gyötrelmeit, azért való szörnyű szenvedését, hogy népe, amelyet olyan végtelenül szeretett, nem élte meg. Nagy-nagy rettegés fojtogatta a szívemet.

De nemcsak Camach játéka és nem csak partnerének: Wardi-nak rendkívüli talantuma és nem is csak a dráma ereje bontotta ki ezt a hatást, amely mélyen megrendített. Nem. Ezt a felejtetelen hatást az előadás harmóniája és az összjáték zenei teljessége idézte elő, a darabban résztvevő művészek harmónikus összeolvadó művészele. A színpad szürke függönye úgy

hatott rám, mint egy fal, amely elválasztja a mossa multat a jelentől. A függöny felgördül és egy judeai kis város sokszinű vásártérre tárul fel a néző skeme előtt. A város kapuja, mint egy nagy nyitott szem, sivatagos völgybe mered. Egyetlenegy elszikkadt fenyőfa veti megnyult árnyékát a horizontra. A dráma szépsége és parancsoló ereje hatalmába kerít és észre se veszed, mikor már forr körülötted a zsidó városka élete, a kétezer esztendő előtti zsidó élet minden mélysége és Jeruzsálem pusztulásának iszonytató borzalma.

Az eszem megágaskodik. Mi köztök nektek, szabadgondolkodó oroszoknak Clónohoz és Jeruzsálemhez? Mit törtödtök Jeruzsálem elomlásával?

Az elme úgy ágaskodhatik, ahogy akar. A szived összezorol és vadul és szomoruan kalapál, mikor halod a prófétát, aki irtóztatón szenved, mert előre látja népének tragédiáját és látja a könnyelmű népet, amely kigunyolja a látomásait miatti és kineveti dult lelkének szenvedéseit miatti. Hiába idegen ez az élet, amely itt kibontakozik, ép oly mélységesen érzed át, mintha a magad élete volna. És mindez azért van, mert e fiatal zseniális művészek sokkal igazabban élnek a színpadon, mint az igazi életben, abban a farkaséletben, amely tele van pártgyűlölettel és ahol kegyetlen befolyások arra kényszerítik az embert, hogy igen gyakran a hipokrata és szélhámos szerepében mutatkozzék embertársai előtt.

A zsidóra gondolk. Arra az emberre, akit egéreként üldöznek idagen

Belső-Ázsia, Kína és Japán

— Cikksorozat a keleti kérdéstről —

Befejező közlemény

A „Morning Post” írta legutóbb, hogy a dalai láma kitüntető sziveséggel fogadta az orosz szovjet-megbizotiat. Az orosz propaganda tehát eljutott az elzárt Tibetbe is. De mi célja lehet az orosz szovjetnek Tibetben? Az angol diplomácia tisztában van az orosz tervekkel. Tibetből könnyen be lehet törni Nepálba, a Ganges-völgybe, viszont járhatatlan hegyóriások zárják el az utat India felől a tibeti fensíkhöz. Az oroszok stratégiai bázist keresnek a dalai láma birodalmában. Ez a diplomáciai előretörés ismét egy láncszem az oroszok ama politikájában, amelynek végcélja kijutni a meleg tengerhez. Angolország pedig nagyon jól tudja, hogy milyen veszélyt jelent a gyarmatbirodalomra az orosz törökvés.

Az orosz tervek mindenütt sikerekre jutnak, kivéve Japánt, ahová nem tud eljutni az orosz diplomácia. Japán féltékeny riválist lát Oroszországban, az orosz birodalommal nem fog kibékülni addig, amíg ott tökéletes rendszerrőlözés nem történik. Ezen a vonalon Oroszország diplomáciája segítségével eredményt elérni nem tud. Japánt más oldalról kell megsebezni. Ott van Kína. Az orosz diplomácia Kínán keresztül sorakozik fel Japán ellen.

Küzdelem Kínáért

Kína értendezek óta belső források és nyugtalanságok színtere. Változnak a dinasztiák, államformák, a tömegek hangulata pedig ezekben az állandó nyugtalanságokban hullámzik. Az amerikai dollárok megbuktatják a japánbarát köztársaságot,

de sokszor a maga véréből való kutyák is. Arra az emberre gondolok, aki zsidó és ilyen, vagy amolyan a természetere szerint. Aki ebben, vagy abban a szakmában tehetséges. Aki dolgozni akar a zsidó nép jólétéért. És aki szenvedélyesen tudja azt az országot is szeretni, ahol megkiszoríták. A zsidóra gondolok, aki még a pogromok országát is szeretni tudja.

Az előadás szépsége és összhangja a moszkvai Művészeti Színház legjobb napjaira emlékeztetett, arra az időre, mikor az orosz színészek fiatalok voltak, lelkesek és nemcsak önmagukban hittek szenvedélyesen, de hittek küldetésük szentségében is.

De úgy láttam, hogy a „Habima” zsidó színészei még azokat is fölülmúlták. Külömbek, mint a Művészeti Színház ragyogó emlékü művészei. A művészetük talán nem nagyobb, mint amazoké, de a szenvedélyük és odaadásuk mélyebb. Nekik templom a színház és ez meg is érődik, ahogy a függöny felgördül. A szavak, a gesztusok, a mimika kimondhatatlanul harmónikus és a játékából kisérgázik az az okos igazság, amelyet a művészet és a tehetség hoz ki fájdalmas vajudással a lelkekből.

Reneteg munkával teremtették meg ezt a kis színházat, de megteremtették és ez most glóriás sugárással hirdeti meg a zsidó művészet és a zsidó talentum varázslatos erejét.

A „Habima” olyan színház, amelyre a zsidók büszkének lehetnek. Még csak most bontogatja a szárnyait, de már most is sasszárnyakat bontogat.

Jön egy amerikaibarád dinasztia. Aztán beözönlik a japán pénz és elbukik a dollár. Itt nincsenek elvek, pénzért minden megszerzhető: hadvezérek és hadseregek. Japán és Amerika versengésébe azonban beleszólt Oroszország. De miért van japánnak Kínára szüksége? Kína délnyugati részén új szénbányákat fedeztek fel, amelyek teljesítőképessége sokszorosan felülmúlja a világ összes szénbányáit. Ezért az amerikai tőke mihelyt értesült a gazdag szénterületekről, rávetette magát Kínára, koncessziókat ajánlott fel a megyei birodalomnak, vállalkozott arra, hogy felépíti a nagy kínai vasutat, amely a tibeti határól a tengerpartig futna.

Mit jelent ez Japánra? Azt jelenti, hogy a hátában áll a világ legtükeerősebb állama: Amerika. Japán tehát fegyverkezik. És a fegyverek erejével szorítja Kínát. Az eredmény: Amerika nem kapta meg a kínai vasuti koncessziót. Japán teljesen a maga gazdasági hatalma alá vontta ezt a gazdaságilag kiaknázatlan óriási területet. Az eseményeket éber figyelemmel kísérte Anglia. Létrejött az angol-japán szerződés, amely Angliának bizonyos gazdasági előnyöket szerez Kínában és fegyveres éle Amerika és Oroszország ellen irányul. Az amerikai diplomácia nem nyugszik bele Japán sikereibe. A tengerentúli köztársaság hirtelen oroszbarát politikát csinál. Kevesen tudják, hogy a Kolesák-expedíció amerikai pénzen omlott össze. Bár a kapitalista Amerikát világok választják el a kommunista Oroszországtól, Amerika egy pillanatra sem habo-

zott, amikor keleti érdekei jutottak veszedelembé és titokban, Európa hátamögött, kezét nyújtotta Oroszországnak. Ezután amerikai orosz diplomácia dolgozott Kínában. És az együttes munkának meg is volt az eredménye. A japánbarát kormányt elűzték és helyébe amerikai oroszbarát kormány lépett. A forma nem változott: a köztársaság köztársaság maradt.

Az orosz végcél

Japán ezalatt mint vakmerőbben igyekezik terjeszkedni Szibériában. Szibériára Japánnak azért van szüksége, hogy a Sárga tengeren fentartassa hegemoniáját. De szüksége van azért is, hogy elvágja az orosz propaganda utját Kínáól. Ezért támogatja a japán kormány minden vállalkozást, amely a jelenlegi orosz uralom ellen irányul. De ennek súlyos akadályai vannak, mert Oroszország résen van. A mai Ázsia politikáját az angol orosz kérdés uralja. Az orosz kormány egyelőre lemond az Európa felé irányuló mozgalomról és egész erejét arra fordítja, hogy az ázsiai népeket bevonja érdekszférájába. Európa leghatalmasabb államait, Angliát és Franciaországot Ázsia kerestül győzheti le Oroszország és ugyanezkor megsemmisítő csapat mérhet Japánra is. Ha az orosz terv sikerül, az orosz birodalom tengerhez jut, úgyhogy többé izolálni nem lehet. És ha Afrika mohamedánjai és Ázsia népei egyszer megszagolják a szabadság levegőjét, akkor a gyarmatokra épített európai birodalmak súlyos krízisbe kerülnek. Az orosz diplomácia eddig majdnem minden csatát megnyert. Ahol Oroszország fegyverekkel nem győzött, ott győzött a diplomácia ügyeskedő eszközeivel.

Hoffmann Ödön

Óriási vasutkatasztrófa Franciaországban

Huszonhét halott, sok sebesült

— Az Új Kelet (székesfővárosi) —

Páris, augusztus 3. Tegnap reggel rettenetes vasuti szerencsétlenség történt Agen és Tarbes között. Két vonat, melyek mindketten — száz és száz százdarokkal — Lourdes felé igyekeztek, egymásnak szaladt és az összeütközés folytán huszonhét ember meghalt és több mint negyven súlyosan megsebesült.

A szerencsétlenség a laguani vonalon hajnali négy órakor történt. A 7509. számú vonat, amely Montleomból jött, épen elérte a mieláni magaslátot, amikor — mozdonydefektus következtében — hirtelen megállt és a mögötte teljes sebességgel haladó 7605-ös számú vonat beleszaladt. A hatás irtózatoss volt. A két vonat a lokostól elindult és a mieláni magaslattól fikezhetetlenül száguldott lefelé a villemcomteli völgybe. Amire teljesen leérték, a kocsiából és mozdonyokból már csak vastormelék voltak. Az utasok egyrésze holtan, a többiek megmozdíthatatlan tagokkal terültek el a vagonok alatt és a pályatest körül.

Az összeütközés híre néhány perc múlva elérkezett a közeli Auch községbe, ahonnan segélyvonat ment ki a szerencsétlenség színhelyére.

A segélyvonattal egyidejűleg katonai segítség is érkezett. A szanitések azonnal ápolás alá vették a sebesülteket, a holtakat kihúzták a vashulladékok alól és a sínek mentén egymás mellé fektették. A sarándokot, akik az utasok közül megmenekültek, szintén a sebesültek ápolásához láttak.

Nagy kiárusítás!

Női fehér vászoncipőkben és szandálokban a

Csakegy pár napig

BATA

cipőárúházában

Cluj, Fótér 9.

Fehér női vászoncipő
ezelőtt 169, most 129 lei

Nagy kiárusítás!

Csakegy pár napig

FAVO
Feue

érdekei jutottak... Európában... amerikai orosz... Kinában. És az... meg is volt az... barát kormányt... amerikai oroszba... A forma nem... ság köztársaság

végcél... vakmerőbben... Sibériában... azért van szük... tengeren fentart... De szükség... lvágja az orosz... ól. Ezért táv... áv minden vál... jelenlegi orosz... De ennek su... k, mert Orosz... mai Azsia poli... z kérdés uralja... egyelőre lemond... uló mozgalomról... fordítja, hogy az... oja érdekszférá... masabb államait... országot Ázsián... Oroszország és... amisitő csapat... fa az orosz terv... adalom tenger... bbe izolálni nem... mohamedánjai... er megszagolják... t, akkor a gyar... pai birodalmak... ülnek. Az orosz... minden... hol Oroszország... zótt, ott győ... ügyeskedő esz...

hoffmann Ödön... sí... sztrófa... szágban

sok sebesült... Tegnap reg... szerencsétlen... Tarbes között... ndketten - száz... - Lourdes felé... ak szaladt és... rtán huszonhét... bb mint negy... psült... ég a laguiani... órakor történt... amely Mont... lérté a miélni... - mozdonyde... - hirtelen... e teljes sebes... számú vonat... rtózatos volt... őt elindult és a... őt ékeztetetlenül... eomteli völgybe... k, a kocsiból... ár csak vastör... utasok egyrésze... gmozdithatatlan... a vagonok alatt... re néhány pere... zelli Auch köz... yvonat ment ki... helyére... egyidejűleg ka... ezett. A szani... alá vették a... kat kihúzták a... a sinek men... ktették. A za... sok közül meg... a sebesültek

usitás!
árnapig

Eközben orvosi bizottság megkezdte a halottak agnoszkálását. A hozzátartozók segítségével tizenkét fő kiletét azonnal sikerült megállapítani. Néhány halottnak az arcát azonban annyira szétreolták a vaszilánkok, hogy rokonaik sem tudták ráismerni és ezek azután későbbesen kutatták közöttük el-tűntjeiket.

A tarbesi kórházba, ahova a sebesülteket beszállították, kezen rövid idő múlva meghaltak. Tíz sebesültet amputáltak, ezek, remélhetőleg, életben fognak maradni.

A vizsgálat is megindult közben. A mirandesi törvényszék vizsgáló bírói kiszálltak a helyszínre kihallgatták a két vonat személyzetét, utasait és sebesültjeit. Vallomásaikból megállapították, hogy a szerencsétlenség az indítókészülékben és a fákban beállott hibák okozták, személy szerint pedig a gépészt terheli a felelősség.

A német nyomor mélységeiből

— Az Új Kelet pártis levelezőjétől —

André Lang, a kitűnő tollú francia újságíró folytatja a "Figaro"-ban németországi cikksorozatát. Az alábbi írás meghatóan ecseteli a német gyermeknyomort.

Essen, augusztus hó.

„Igen, a zsidók és a franciák felelősek a szerencsétlenségért” — mondják a németek. És az antiszemita mozgalom Németországban már elérte a nagy tömegekhez. „A mi történelmünk — mondta nekem egy német zsidó — az önök történelmének az ismétlődése. Olyan légkörben élünk itt, mint annak idején a francis zsidók a Dreyfus per idején: Rathenau meggyilkolása csak az előjáték volt.”

Essenben megismerkedtem Rubin doktorral, aki nagy odaadással vezeti a gyermekvédelmi ligát. A német gyermek egészségi állapotáról adott felvilágosításai, amelyek nemzetközi orvosi folyóiratokban már megjelentek, valóban borzalmas adatokkal szolgálnak. Uram, — mondta nekem — szenteljen nekünk egy délelőt. Sajnos, nincs időm az ön kálauzálására, de a kedves nővér mindent be fog mutatni természetben, ami jobban meggyőzi öst a helyzet komolyságáról, min a száraz statisztikai adatok.

Négy óra hosszat jártam megállás nélkül a városban a fáradhatatlan és edesen mosolygó kis nővér társaságában, aki betegápolónő volt háború előtt egy egészségügyi vonaton és egy évet töltött Lillében is, anélkül, hogy az éltomáson kívül egyebet ismert volna az egész városból. Essen külforsaitban metelen lábú gyermekek szaladgáltak az utcák hideg kövesétén. Mikor a nővért észrevettkék, mosolygó arccal előbe futottak.

— Mit ad ön nekik — kérdeztem.

— Bunivalót, ruhát és főleg tejet. Az összes gyermekotthonokat mi látjuk el tejjel. A vásárcsarnoki tiarabás ár helyett mi csak öt és fél márkát fizetünk literenként, amit négy márkáért adnak át a gyermekotthonoknak.

— Ki támogatja önöket?

— Magánsok, polgárok és iparosok. Sokan adakoznak, de ez mind kevés és azért akciónk sajnos, nagyon szűkreszabott.

— Mit adnak Kruppék?

— Ötven ezer márkát évenként.

Egy hadiösvéggyel találkoztunk, aki két gyermekével sietett valahova. A nővér kérésére bevezetett a „lakásba”. A lakás: szűcsny, nedves szobácska. A szoba egyik sarkában egy fűrészfűrészt a tűzhelyen, a másik sarokban három matrác és két párna volt a padlón, huzat nélkül. Butorzat: egy szék, egy zsámoly és egy ruhászekrény. A

nyomornak a klasszikus helyén abszolút tisztaság uralkodott. Az asszony, aki betegsége miatt hónapok óta nem dolgozik, ötszáz márká segélyt kap havonként a városból. Ezután egy vasuti munkás lakásába mentünk. A férfi két-ezeröttszáz márkát keres havonként. Az ágyhuzat itt is hiányzik.

Ez a fizetés kenyérré is alig elég és a tüdővészés négy mosodában dolgozik havi ezer márkáért. A hatlagu család két ágyban alszik. Egy másik helyen tizen alszanak három ágyban. A százszázalékos rokkant család fő havi hétésszázötven márká segélyt kap.

— Ha egészséges volnék és dolgozni tudnék a Krupp-gyárban, havi négyezer márkát keresnék. A feleségem azt mondja, hogy a mi tiatagu családunknak legkevesebb tízezer márká kellene. Tehát mindegy, hogy nem tudok dolgozni, mert ha dolgoznék, akkor se tudnék megélni. A szomszédom nagy fiával kivándorolték saredésében Amerikába és itthagya egész családját, mert napi tízenkétórás munkaidő után csak levegre és kenyérré jutott.

Egy pillantást vetettem a szék alá, ahol piszkos, pecsétes matrácokat szellőztettek a prolik. Könyven megállapíthattam, hogy a nővér nem választotta ki a leggyomorúságosabb helyeket, mert a matrácok elárulják, hogy a többi munkáslakásban is ilyen a helyzet. Mindamellet meglepett a lakások viszonylagos tisztasága és lakóik nyilt, becsületos gondolkodásúdjá. Kérdéseimre nyugodt hangon válaszoltak. Nem takarták a nyomort, de nem is siránkoztak. És a pacifisták olyan argumetumot kovácsolnak ebből a resignációból, amelyet megdühíthetlennel hisznek. Azt mondják a német antimilitaristák:

— Elképzelhető, hogy ezt a népet egy két vagy husz év múlva ismét be lehessen ugratni egy háború kalamitába? Nem lehet soha többé!

Valójában nem így áll a helyzet. A proletárok itt is, mint mindenhol, borzszató harcban állnak a sorsszal, amely egyre mélyebb nyomorba taszítja őket. Arra sincs idejük, hogy újságot olvassanak, de ha idejük volna, nincs pénzük, hogy megvásárolják. Ez talán nem hars? És a nacionalisták azt mondják nekik: „Nem boldogabb voltál-e Vilmos uralkodása alatt? A prolik erre azt gondolják: „Bizony, azok jó idők voltak.” A kommunisták tulleitálják a racionalistákat. „Hogy lehet az, míg nektek kenyérré sem jut, a munkások a bárókban pezsgőnek? És ők azt gondolják: „Ez igaz. Miért nem osztják meg velünk a pezsgőt? Szegények közt hiába keressük a bölcseséget. Lapozzók, bizonytalanok, mert a bölcsesség megismeréséhez idő kell. Szerintem ez az ő passzívitásuk és resignációjuknak a magyarázata. De ha felállna Németországban egy ember a jobb vagy a baloldárról, egy erősebb, lenyűgöző erejű ember, lehetne táboruk vagy anarchista, a tömeg utána menne.

Megnéstem a katolikus, protestáns és zsidó gyermekmenhelyet. Ezek szomorú látogatások voltak. A zsidó menhelyen a gyermekek foszlott matracon fekszenek és majdnem mindenütt, a menhelyeken, a magánlakásokban és az utcákon vér szegény, sspadi fiatalisággal találkoztam. „A blotád generációja ez!” — mondotta róluk valaki keserűséggel.

Értsek meg jól olvasóim, ez a cikk nem aláírás felhivas és nem könyfacsarásra szánt írás. Nem plakat, amilyenek Oroszországban vannak: „Szerítsétek testvéreinken a nyomorban!” hanem igaz megfigyelések, apró valóságos dolgok, amelyeknek a segítségével azt hiszem, az egész német kérdést a legjobban lehet érzékelni és elő lehet készülni velük azokra a nagy meglepetésekre, amelyek Középeurópa részéről bármelyik pillanatban érhetnek bennünket.

A köéposztály szintén borzasztóan nyomorog. Annyival inkább, mert leginkább hivatalnokokból, orvosokból, tanárokból áll, akiknek kifelé is reprezentálni kell. Ezek az uri szegények. Közülük kerülnek ki

lyeknek a segítségével azt hiszem, az egész német kérdést a legjobban lehet érzékelni és elő lehet készülni velük azokra a nagy meglepetésekre, amelyek Középeurópa részéről bármelyik pillanatban érhetnek bennünket.

A köéposztály szintén borzasztóan nyomorog. Annyival inkább, mert leginkább hivatalnokokból, orvosokból, tanárokból áll, akiknek kifelé is reprezentálni kell. Ezek az uri szegények. Közülük kerülnek ki

lyeknek a segítségével azt hiszem, az egész német kérdést a legjobban lehet érzékelni és elő lehet készülni velük azokra a nagy meglepetésekre, amelyek Középeurópa részéről bármelyik pillanatban érhetnek bennünket.

Ötmilliárdba került az államnak a lei emelkedése

Beszédes számok a valutajavulás hatásáról — Az Új Kelet tudósítójától —

Szenzációs adatokat közöl a bukaresti szaksajtó a lei váratlan és rohamos emelkedésével kapcsolatban. Az adatok számszerűleg mutatják ki, mennyi hasznot hoz Romániának a lei-árfolyam emelkedése és ugyanakkor meennyi kárt szenved. Kiderül a számításokból, hogy mindent egybevéve, Románia a lei árfolyamának emelkedése következtében kerek ötmilliárd lei veszteséget kénytelen elkönyvelni a következő számítások szerint:

A lei július harmadegyedikén nyolc centimes volt, augusztus nyolcadikán pedig 1340 centimes. Alig tíz nap alatt tehát hetven százalékos emelkedés, tehát hetven százalékos nyereség. Ez az emelkedés azt jelenti, hogy a forgalomban lévő összes román bankjegyek értéke tizen-négy milliárdról 756 millió francia frankkal emelkedett. Az összes román bankjegyek értéke a július 8-ika előtti nyolc centimesrel és alacsonyabb kurzust véva figyelembe, az utolsó napokban majdnem hét és félmilliárd leivel növekedtek. A forgalomban lévő

tizennégy milliárd román bankjegy értéke huszonegy milliárdra emelkedett

anélkül, hogy a román kormány vagy Románia lakossága bármit is tett volna ennek érdekében.

Az éremnek azonban más oldala is van. Amikor a lei hét centimes-ot ért, egy vagon buza ára körülbelül száz ezer lei volt. Most az árfolyam emelkedés után egy vagon buza ára a legötvenkétezer lei, vagononként tehát negyvennyolcezer lei veszteség. Az új terméskből tizenöt ezer vagon búzát exportálhatunk, hozzászámítva a négyezer vagon búzát, amelyet Svéjónak szállítottunk, a veszteség meghaladja a nyolcszáz millió leit. A többi gabonanemek exportjánál, amelyeknek mennyisége háromszáz ezer vagon, nyolc és félmilliárd leit fizet rá Románia, tekintve, hogy egy vagon buza ára ötszázhatvan frank. Eszerint a veszteség összesen kilenc milliárd lei.

A hat és félcentimeses kurzus mellett a román bankjegytömeg hét és félmilliárd leivel növekedett meg értékben. Tekintettel azonban arra, hogy a forgalomban lévő lei bankjegyeknek csak egy része van Romániában és a külföldön mintegy hatmillió lei van forgalomban, Románia lakossága ebből az értéknövekedésből csak négy milliárd lei hasznot húz. Ezzel szemben fennáll a buza- és gabonanemek eléréskelése növedése következtében kilencmillió

a köztársaság legádázabb ellenségei. Veük szemben azonban tömött sorokban állnak az essen utcskból előáramló leányok és fiúk, akik magásra tartott fejfel éneklék a Mar-seillest és az Internacionálét. Ezeknek hangeres, kemény mellük van, amelyet a reakció elé feszítenek. És ezen a barrikádon meg fog törni a könnyű munkától jóllakni akaró monar hista, sovíniszta esőselék minden akarása.

Louis Loup

Románia a valutaemelkedés következtében kerekén ötmilliárd leit veszített.

A számítás még tovább is vezethető. A lei tovább is emelkedhetik husz, sőt huszonkét centimesig is. Ennek következtében az exporttal kapcsolatban felmerülő veszteség is nagymértékben megnövekedhetik. A négy milliárd haszon pedig csak abban az esetben áll fenn, ha az exporttal egyidejűleg szükséges külföldi iparcikkeket importálhatunk. Ha az importtal megelégnünk, a gabonamarkány pedig véget ért, a négy milliárd haszon sem realizálható teljes összegében és így nyilvánvaló, hogy az ország vesztesége a valuta mostani emelkedése következtében csak még jobban növekedhetik.

A számadatok kétségkívül érdekesen illusztrálják a valutabullázmás káros következményeit, még abban az esetben is, ha ez a hullázmás emelkedő tendenciájú.

— A bajor kormány az antiszemitizmus kirovései ellen. Münchenből jelentik: Dr. Schweyer bűlgenminiszter rendeletet bocsátott ki az antiszemitizmus kirovései ellen. A rendelet bevezető része így hangzik: „Az antiszemita propaganda az utolsó időben az ország különböző részén olyan jelleget öltött, hogy veszélyezteteti a közbiztonságot és köznyugalmat. Bizonyos elemek tettlegességre bujtának zsidók ellen, ami kisebb városokban veszélyt jelenthet. A kormány mint olyan, nem foglalhat állást az antiszemitizmussal szemben, de e mozgalom kirovései ellen mégis harcolnia kell, mint ahogy a komoly vezedelmet rejteget a nyugalom és biztonság szempontjából. A Kormány elrendeli tehát, hogy a végrehajtó közegek kísérik figyelemmel az ofajta jelenségeket és utasítják a csendőrség és rendőrség minden tagját, hogy antiszemita tartalmu röpíratokról és plakátokról tegyeneek jelentést és minden ilyenfajta természetű kihágásnál erélyesen lépjenek közbe. A belső béke érdekében kívánatos, hogy az antiszemita propaganda kirovései ellen a tömegek fölvilágosíttassanak. Azokon a helyeken, ahol az antiszemita propaganda már bizonyos rombolásokat végzett a lelkekben, legjobban, ha a templomban, iskolában és a sajátban lépnek föl ellene. Ilyen irányban a kultuszminiszterium is készséggel támogatja a hatóságokat.

— Új bankjegyek Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: A Narodna Banca a napokban forgalomba hozta az Amerikában készült tíz dinárosokat, amelyek az eddigi bankjegyek között a legjobbak. Az új tízezer dinárosokat, amelyeket Párisban állítottak elő, szeptemberben adják át a forgalomnak.

FAVORIT csokoládé gyártmányai minden háztartásban nélkülözhetetlen! Cluj, Calea Victoriei 99, szám. Telefon 2-71. 1921

Rókat és más szörmet fest az Unio gőzmosógymá Kolozsvár

Külföldi likőr és pezsgő **Lucullus**-nál **Oradea-Mare, Bémer-tér** 1392

Feuerstein Kálmán Cluj, Strada Chinez 2-a. Mindenféle puha és keményfa készletek, erdők. Üzemek stb. vétele, eladása és közvetítése. 4399

6a fel- József... kiáltott... add visera... nyit és a... A szó- lett. Egy- eles kést... de... szorogyot... gedűs J6-... zsváron... a sésitéri... a szépség-... nika... bál... ügyetemi... edlmét a... a romániai... egylete ja-... tiskor kez-... Jonescu... tott pápa-... ti szimbzi... só száma... nemrég el-... shai Carol... a anekdóta... haszkodott... műveivel... il feltennie... et a távol-... egy kifűnő... van pápa-... gyminiszter... távollágra... e Jonescu... a praktikus... megkérte... meg egyet... s ugyaneb-... és nagyon... alni a két... is elkészült... azt egy ki-... ányujtotta... töme... ndotta mi-... galabb nem-... krétumokat... rjesztő mi-... or alárom... tartalmát én... anátában is-... miniszterem... r ezt az új-... elmondotta... Jgyanazzal a... ly csak Pre-... Kolozsvárig... suti ledvez-... árra. Buda-... mány elren-... mberi prágai... ániai keres-... suti menet-... sülnek. Tegnapi szá-... gramárvárk pa-... kében alakult... sajátóba on-... nyar nem 100... yorott. Az ado-... a bné biz. el-... héré küldendőr... veszedelmes... ogházból. Teg-... ula rovtomlaku... tülönöző bűn-... gott le a nagy-... sősöt a ren-... zóte vették, de... rőnek sikerült... relet edtak ki... ség Erdélyben... fon, Krajovában... volt a hőség. Az... óriási hőemel-... y a fővárosban... ot mutatott a... t ez átkozot az... asztillát csakha-... Kapható min-... és drogériában... Agnon, a legna-... író regényét:... tegyenesedik

A román-jugoszláv határ- megállapító bizottság őszre befejezi munkáját

Jugoszlávia három, Románia tizenegy határközséget kap
— Az Uj Kelet tudósítójától —

Dr. Octavian Crismariu, a román-jugoszláv határmegállapító bizottság egyik tagja az egyik temesvári újság munkatársának nyilatkozott a határmegállapító bizottság munkájáról:

— A határzónát — mondotta Crismariu — nagy vonalban megjelöltük már a békeszerződés, azzal a megjegyzéssel, hogy nemzetközi bizottságot bízunk meg a végleges határ megállapításával. Mivel a rossz valutaviszonyok következtében az angol, francia és olasz szakemberekből álló bizottság Romániának és Jugoszláviának igen sok pénzbe kerülne, a bukaresti és belgrádi kormány megállapodott abban, hogy saját hatáskörében barátságos uton intézi el ezt a kérdést.

Ily módon három határmegállapító bizottság dolgozott. Az első a sévresi békeszerződésben megjelölt vonalak alapján igazította ki a határt, a második bizottság az első bizottság munkájára javított, néhány községet, amelyben túlnyomórészt jugoszlávok laktak, átengedett Jugoszláviának és Romániát olyan községekkel kárpótolta, amelyekben románok laktak. A most működő harmadik bizottságnak az a feladata, hogy az előző bizottság munkáját gyakorlatilag precízabban megvizsgálja és egyéb technikai személyzet segítségével az egész határzónát pontosan megállapítja, időszerű határozatokat helyeznek el, az egyet-kezt később határközségekkel fogják kiegészíteni. A határzónáról tényleg készítenek.

A harmadik bizottság Julius Eisején kezdte meg munkáját Obobától nyugatra és Kiskomlósig a határt pontosan kimérte. Pillanatnyilag szünetel a munka, mivel a jugoszláv delegációnak hivatalos ügyben rövid időre haza kellett utaznia. Jugoszlávia megkapott három szarv községet: Nagygályt, Suránt és Kriva-barát. Viszont Románia tizenegy községet kap: Pusztakeresztúr, Kiskomlóst, Kécsát, Csacát, Ujvárt, Huszint, Karácsonyfalvát, Csordát és még néhány községet, amelyek jelentősen megnövelik az ország lakosságának számát. Ezek a területek egyelőre a régi közigazgatás alatt maradnak, az ünnepélyes átadás akkor fog megtörténni, amikor az egész határon befejezték a munkát, tehát valószínűleg késő ősszel.

A király és a trónörökös Konstantinápolyban. Bukarestből jelentik: Ferdinánd király és Károly trónörökös ma reggel Konstantinápolyba utaztak, ahol fogadják az Athénből érkező Erzsébet hercegnőt.

Csicserin informálja a zsidó közvéleményt

A tanácskormány küzd az antiszemítizmus ellen. Szovjet-felfogás Palesztináról

— Az Uj Kelet munkatársától —

Prága, augusztus 8.

Csicserin népbiztos, aki Berlinben tartózkodik, e hó 6-án magához kérte a „Jüdische Correspondenz Bureau“ szerkesztőjét, hogy tájékoztassa a tanácskormányt a zsidó kérdéssel szemben foglalt álláspontjáról. A külső ügyi népbiztos azzal kezdte a beszélgetést, hogy a nyilvánosság előtt nyilvánosan arról helyes fogalma, hogy milyen viszony van a szovjet és a zsidó kommunizmus között.

— Zürichben — folytatta a népbiztos — interjú adtam egy zsidó újságnak (az Uj Kelet annak idején közölte a cikket) de ez tévesen interpretálta a közléseimet. A tudósító olyan kijelentéseket imputált nekem, amelyek nem felelnek meg a valóságnak. Nem igaz, hogy a zsidó kommunizmusról azt állítottam volna, mintha nem tekinteném őket a zsidó munkásság vezéreinek. Az sem igaz, hogy a szovjetkormány a kubai kormányzóságban zsidótelepítésre nagyobb területeket jelölt ki. Nem zsidótelepítésre, hanem akármilyen nemzetiségű telepítésre adjuk ezt a területet.

„I. C. B.“ szerkesztője a zsidó-kérdésre terelte a beszélgetést. Az interjúnak ez a része így folyt le:

— Milyen mértékig igazolt az a féltételezés, hogy Oroszországban fokozódik az antiszemítizmus és már-már veszélyes formákat ölt?

Csicserin erre ezt válaszolta: — Az antiszemítizmus szoros összefüggésben van az ellenforradalommal.

Az antiszemítizmus az ellenforradalom fegyvere. Miután mi az ellenforradalom ellen törekszünk, magától értetődik hogy az antiszemítizmus ellen is harcolunk.

Az újságíró: Tudjuk, hogy az utolsó időben nacionalista elemek is csatlakoztak a tanácskormányhoz. Nem kell-e attól félni, hogy ezek be-

folyásukkal az antiszemítizmusnak nyelik meg a hatalom tényezőit?

Csicserin: Ez a féltételezés alaptalan. Ezeket a nacionalistákat merőben praktikus munkáért alkalmazzák a kormány és lehetőségük nincsen arra, hogy a kormány ideológiájára vagy politikájára befolyást gyakorolhassanak.

Az újságíró: Mi a tanácskormány álláspontja a zsidó emigrációval szemben?

Csicserin: Etre nézve nem adhatok önnek határozott feleletet, mert az utolsó rendelkezéseket nem ismerem. De tudom, hogy az elmúlt télen sok zsidó családnak megengedte az Amerikába való kivándorlást.

Az újságíró: A Palesztinába való kivándorlást megengedi-e a szovjet kormány?

Csicserin: Nem tudom. Régen nem voltam ott, nem tudhatom.

Az újságíró: Mi a kormány álláspontja a cionizmussal és általában Palesztinával szemben?

Csicserin: Keleti politikánk világos princípiumokon nyugszik. Mi

minden népnek nemzeti jogait elismerjük, tehát a keleti népeket is. Az imperialisták politikáját elszakadtunk.

A népbiztos éreztette, hogy csak megkerülte a kérdést és ezért bucsuzás előtt még ezeket mondta:

Palesztináról a zsidó nacionalis szempontról kapcsolatosan keveset mondhatok. A mostani helyzetben Palesztina az angol impériumhoz tartozik. Zsidóország politikai sorsa ennél fogva egyik alkotóeleme az angol világpolitikának. Mi ezek után beláthatja, hogy a zsidó nemzeti otthonhoz való viszonyunkat Angliához való általános viszonyaink állapítják meg.

A beszélgetés ezzel véget ért.

Peter Uhle

Hárman együtt...

A napokban hunyt nagy héber író, David Frischmann emlékirataiból

Történet pedig, hogy hárman együtt élkezének.

Rabbi Simeon mondta: Ha hárman együtt étkeznek egy asztalnál és nem hangzik el a Tóra szava, mintha halottak eldorzati tonát ülnék. Merő őrva vagyoo... Am, ha hárman együtt tórelieket beszélgetnek, akkor mintha isten asztalán étkeznek, mert őrva vagyoo...

Ködsösen szállanak le hozzánk az emlékek felől. Távolból látom őket csak, idők mélységében. Irázatos napok voltak, az őrdig borsalmi jelentkeztek: kolera, kolera...

Kelet messzeségéből vonult a pusztítás őrdöge kis városunkba. „Künn szeggett és senki nem védhetett és gyilkolt a házban kegyelem nélkül.“ Estszürkületkor indult útjára a járvány és éjjel és a sugar's nap láttára pusztított a romlás őrdöge. Aakket pedig megkímélt, azokba halálfélelmet plántált.

Különösen a zsidó házat soriban látogatott el gyakran, nem kímélve őrdéget és őrdalt. Nem volt család, amelyből néhány élő lelket ki ne hozott volna.

A házban, ahol szüleim laktak, csak az emeleten, egyetlen napon kilencen haltak meg. Alattunk egy őrdégy lakott négy apró gyermekével. Ezek is ugyan azon a napon pusztultak el. Ez éjjel történt. A szemben levő házból őrdélen jajgatás hallatszott és reggelre megtudtuk, hogy a ház minden lakóját elpusztította a kolera. A sírásók kidőtek, nem tudtak dolgozni, a halottak egymásra hanyva heverték az utcaközvetesen, mint megfeketedett nagy szeméddarabok.

Elmúlt a nyár, jöttek a nagy ünnepek, köztük a legféltettebb és legnagyobb: Jom kipurim.

Ez a nap az, amit emlékeimből és szívemből idők árja nem tud kitépni.

Bekövetkezett Kol nidre esteje. A frigysskrény mellett i másárvány mellé nem a kántor állott, hanem a rabbi és a község két dajnya. Köröskörül sok gyertya fénye lobogott, halk duruzsolás után mied magasabbra dögadt a hang, a hivek fehér talárban, ezüstös őrdével, halotti fővegben. A falakra pedig árnyékok rajzóldódtak, egyik itt, másik ott és id-oda hajlongtak. Az imádozók pedig merev döbbenettel néztek az árnyék imbolygását. Vajjon a ma, vagy tegnap elhalálozottaknak árnyékai ezek? Vajjon nem találják-e meg nyugalmukat sírukban és őrd is ide jönnek a szent gyülekezés házába?...

Csönd! Imá felől a rabbi hangja. utána a dajnoké! Néma sóhaj kering sírvöl-sírvöl.

„Az Ur hozzájárulásával és a község hozzájárulásával megengedjük, együtt imádkozni a bűnösökkel.“

Od fűletem. Miért szól ilyenekről a pap? Hol van az a könnyelműek, a bűnösök, akiket megengedi, hogy együtt imádkozzunk. Vannak ma még ilyenek is?

Nagy félelem fogott el, úgy éreztem, hogy ugyanez a félelem járta át az aggasztánok és gyermekek lelket is...

Látam, hogy a rabbi az almomorra megy fel. Vajjon szónokolni fog ott. Beszélni kíván a néphez, vigaszt osztogatni akkor, amikor előttünk a halott?...

A pap nem prédikált, csak valami szokatlan eljárást kezdett azzal, hogy este emlékezik meg a halottakról, akik az utolsó hetekben és hónapokban távoztak el.

Soha ezt az estét el nem felejttem, soha ezt az imát. Szeggett, feltépett szívevel imádkoztak az emberek, soha annyi könnyet négy fal között...

Senki ezen az éjszakán nem hagyta el az imáhszót. Az imák és szótlások után új imák és új szótlások, azután

megint misnát olvastunk, ezután szavasszokat az I őrdéfélek. Könyvből...

Én is ott állottam Isten házában. Kénes felők bolyongtak szempillám körül, talán elszunyadtam, de lelkem mégis ébren volt. Nem tudom, hogyan történhetett.

„Angyalok rohantak és a félelem és borsdály fogta el őket.“ És úgy képzeltém, hogy benn vagyok egy felő körszében és angyalokat láttam körükre szállani...

A halál angyalát, a sokszemű angyalt, azt is ott láttam körszük.

Senki el nem hagyta a templomot, mégis amikor kivirradt, néhányan hiányoztak. A virasztók közül ketten meghaltak a a hiányzó néhány kivíte őket Isten házából.

Az utcaon halálhírek terjedtek. Senki nem hallgatott a hírekre. Mindenkii aggodott övéért és mánek megtutni itt Isten előtt a végszetet...

L-hunyom szememet és visszaidéztem a lát-takat.

Del elmúlt. A templom közepén álló álmemoron lehorgasztott fejjel állott a tiszteletemelő rabbi Varásslát volt a főrfiu arcán, vagy Isten hegye glóriázott rajta, hogy mindnyájunkat elbűvölt. A gyermek, aki ott állott a templom szögletében, nem tudta egy pillantra levonni szemét erről a férfiról. Hetvenes, vagy nyolcvanas lehetett, jótartasu, hullámos, fehérszakállu aggasztán. Arca sápadt volt és alig lehetett megkülönböztetni a patyolatköpenytől, amely testén végighullamzott. Ajka is fehér volt, szemé villámoltak. Gyermek voltam, de tudtam, hogy a legnevesebb zsidó tudósok egyike, akiknek szavára ezek halgatnak. Iélete szent volt, mert szent volt ő maga is.

A muszaf-ima vége felé járt, a község már ki volt mörülve, azért az emberek figyelme odarögödött mégis az isteni férfire.

A rabbi beszédbe kezdett.

Gyöngé, farsadt hangja mindjobban izmosodott. Az ünnepe ugy szentégeről beszélt és a Tóra adományozójának szándékáról. A jomkipur nagy jelentőségéről, az előzről és holtről és különösen azokról, akik a nagy epidémiában estek el. A vészbén, amely mint a rossz lélek megbontása a várost és kímélet nélkül szegatta és tepte annak legjobbjait. Nem tudott betelni, zabált, nem mondta önmagának: elég! Meddig, vajjon meddig lesz ez így?...

És sápadt arcán gyöngé pir vonult és fehér ajka is vérzsinű lett.

„Ha pedig kinok lepik meg az emberit, kutasson cselekedetei között. Nemcsak a közötté és Isten között lévolet kutassa, hanem a saját cselekvéseit között is.“

Meg ma is érzem, hogy e szavakra mennyire megremegett velem együtt a többiek. És tovább szólt, tisztaságról, az éhségről, a szomjúságról amelyek az ember életnedvét szívják olyan napokon, amikor jön a feketejárvány, hogy gyilkoljon és pusztítson...

„Élj bennük — folytatta — és ne halj meg bennük. Cselekvések idejében pedig Tórádat is mellőzik. És ha van valaki, aki a Tórárt mellőzi és vele fentartja az életet, tegye azt...“

Térdesim megingotak. Mit akar vajjon a rabbi, a ire célozgat?...

Hirtelen hallom, amint valakinek felsír a hangja. Én is vele sírok.

És könnyeim között felnezek az emelvényre, ahol a nagy pap állott, oldalt két dajnyával. Valamin tanácsot-tak és láttam, amint a három férfi arca hirtelen elsápad. És felhagzik a rabbi szava:

„Az Ur tudával és a község tudtával megengedem nektek, hogy a mai napon egyetek és igy, atok!“

Halálos döbbenet a hivek arcán.

Megnyit a FRENKEL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám. 1847
Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Kifűnő száraz helyiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasuti vágány. Telefon 401, 290.

Senki meg nem moccan. Szívem dobogását olvasom. Egy, kettő, három, négy...

A templom falán pedig ismét megjelentek az imbolygó árnyak, akik tegnap és tegnapelőtt haltak meg. Nagy, nagy községe a tulvilágnak.

Hirtelen felsírok. A másik pillanatban már mindenki velem sír és ők hárman is ott fenn az emelvényen. Az öreg rabbi, mint egy kis fiú, velőtrázón és szemrehányó soker.

A templomban senki el nem hagyja a helyét.

A rabbi aztán kéri a híveit, hogy egyenek. Magára vállalja a bűn minden lelki következményeit.

De a templomban senki sincs, aki helyét elhagyná.

A pap hangja erre megváltozik. Parancsolja:

— En engedem meg nektek, én, én, én!

Mint éles nyílak jöttek e szavak... A nép pedig nem hallgatott erre sem és nem hagyta el helyét.

Hangja ismét megváltozott. Kérlelőn, mint kis gyermekhez szólt:

— Miért nyabaskodtok, miért akartátok romlásomat? Nem volt elég a lelki harcok, amit reggeltől mostanig magamban végigküzdöttem?...

Es a dajának is a nép szívére beszélték...

A pap továbbra is beszélt:

— Isten akarata ez. A mai napon lettem nyolcvanöt éves és még nem történt meg velem, hogy isten bármelyik parancsolatját is megszegtem volna. És most isten parancsolja, hogy együnk Isten akarata ez, mióva!

— Samesz! sólt a pap. A samesz pedig feljött az emelvényre, a rabbi a fülbe sugott valamit, majd a dajának fülébe is, ezek a fejükkel bólogattak, a samesz kiment az udvarra és visszajött borosüveggel, poharakkal és apró fonottkalácsokkal.

Es a hárman együtt Izrael pástorai fűnt a templomi emelvényen Izrael szemeláttára jomkipur napján ették.

Fel tudták nézni a nagy lelkierőt, ami ott a cselekedetet létrehozza?

— Ti akartátok így és én cselekedtem, szólt a pap — áldassék isten szent neve.

Es a nép evett, könnyek között evett...

Más három együtt szintén evett.

Ugyanakkor, amikor a nagy jelenet történt a templomban, a templommal szemben egy házban a város három „maszkilja” lakmározott. Hogy jóllakják, hogy a vallásokat bosszantsák. A vámbivatalnok, az ellenőr és a tanító. Nyitott ablakok mellett, hogy mindenki lássa és okjalon. Vörös bor állott az asztalon. Parlogó faszékak között hahattak és faltak. Ine ezek is hárman együtt...

KÖZGAZDASÁG

Ki spekulál a leível Párisban

Létezik-e a L'Action Economique en Roumanie

Az Új Kelet tudósítójától

A lei legutóbbi árhullámszáma emelkedő tendencia mellett különböző feltételekre és indoklásra adott alkalmat szakkörökben az emelkedés okát illetőleg.

1. Egyesek szerint az emelkedés legfőbb oka a kereslet megnövekedése a lei iránt a külföldi tőzsdéken, mert az exportra kerülő gabonát kell kifizetni.

2. A legtöbben azonban a spekulációban látják a lei emelkedésének okát, amelyet külföldi pénzesoportok üznek a külföldi tőzsdéken, hogy kevés leíért vásároljanak román gabonát. Eszerint az emelkedés mesterséges manipuláció műve, amely az export lebonyolítása után megszűnik és a lei újból leromlik.

Kétségtelen azonban, hogy mind a két indoklás egyszerre áll fenn, mert a nagy kereslet és a spekuláció között kézenfekvő az összefüggés. A leikereslet a külföldi piacokon az utóbbi időben reális, de ugyanakkor észlelhetők a párisi piacon olyan műveletek, amelyek feltétlenül bizonyítéka az érdeklődésnek. A „Le Temps” legutolsó száma például a következő hírdetést közli:

„Román leiek. Francia iparosok és kereskedők, akik nagymennyiségű román lei birtokában vannak, saját érdekükben közölik nevüket és címüket a „L'Action Economique Roumaine” részvénytársasággal, Rue Capitaine Tarron 9 szám alatt, ahonnan fontos közléseket fognak kapni.”

A hírdetés nemcsak a párisi, de bukaresti körökben is feltűnést keltett, mert senkinek sem tudta, milyen részvénytársaság az, amely ezt a hírdetést közreadta. Nem tudják Párisban van ennek a társaságnak a székhelye, vagy valamely bukaresti intézet párisi fiókja, valószínűleg tartják, hogy a hírdető vállalat nem bejegyzett cég és visszaél valamely hasonló névvel pénzintézet nevével. Nyilvánvaló a hírdetésből az is, hogy ez a párisi pénzesoport szoros nexusban áll a spekulánsokkal, mert nem lehet más „fontos közölnivalója” a leibirtokosokkal, mint az, hogy be akarja őket vonni üzletmeibe.

Bukaresti szakkörök intervenciójára a kormány már megjelent a szükséges lépéseket a hírdető L'Action Economique Roumaine teleplezésére. Átírt a francia kormánynak, tegye meg a szükséges intézkedéseket a leispekuláció letörésére. Hír szerint a feltűnést keltő hírdetéssel kapcsolatban érdekes fejlemények előtt állunk, amelyek be fognak világítani a párisi leispekuláció kulisszái mögé.

Belföld

(x) Bukaresti tőzsdézárás aug. 12. Márka 20—21, leva 75—80, font sterling 600—620, francia frank 1200—1240, lira 600—630, drachma 330—400, dinár 172—180, dollár 139—144, osztrák korona 35—37, magyar korona 1050—11, szokol 345—355, lengyel m. 230—270, svájci frank 2200.

(x) Az erdélyi méhészek gyűlése. Az Erdélyi Méhész Egyesület választmánya most tartotta ülését Kolozsváron. A gyűlésen Török Bálint főtitkár jelentést tett az alapszabályok betartásáról, az egyesületi műhelynek az állam által történt átvétele, illetve felosztása alkalmával átadott nyers és készárú értéke fejében kiutalt összesen 30 000 lei felvételéről, a házsongárdi méhésztelep restaurációjáról, 130 mm. cukornak kedvezményes áron és más folyó ügyekről. A rendezett két méhészeti tanfolyamon 98 hallgató vett részt. A közgyűlés tárgyaiknak előkészítése után, a tagmozgalomról szóló jelentés kapcsán mintegy 100 új tagot vett fel a választmány.

(x) A gabona ára Bukarestből táviratozók: A belügyminiszter körrendeletet intézett a prefektusokhoz a lakosság számára élelmiszer szükséglete ügyében. Tekintettel arra, hogy a termés nem fedezi az ország szükségletét és a külfölddel szemben vállalt szállítási mennyiséget, az árakat vagononként 25.000 leiben állapították meg. Aki a gabona meghatározott árát túllépi, lopásnak minősített büncselekményt követ el és gabonáját elrekvírálják.

Külföld

(x) Párisi tőzsde aug. 11. London 5570, Newyork 1237, Bukarest 1040, Róma 5650, Zürich 23575, Prága 3125, Berlin 142, Bécs 002.

(x) Budapesti tőzsde augusztus 11. Bukarest 16, London 6350, Berlin 166, Italia 6470, Prága 3550, Bécs 310, Newyork 1423.

(x) Zürichi zárás aug. 12-ről. Berbu 65, Prága 131750, Budapest 39

(x) Ötvenmillió a kisajátított birtokok tulajdonosainak. A miisztartás a kisajátított birtokok tulajdonosait megillető kamatok előlegére ötvenmillió hitelt engedélyeztet. A hitelt a fűdhöz jutott fölmivesek befizetéseiből fogják fedezni.

(x) A vetések állása Buzs, árp, rozs általában learatva, a zab aratása a hegyvidéken most folyik. A tengeri a szárazság következtében rosszul fejlődik, különösen az elföldi részekben. A szemképződés sok kivanni való: nagy hátra, különösen a magasabb vidéken fekvésű táblákon. A burgonya szintén szenved a szárazság következtében, terméshilafók különösen a későbbi névelvezőkben Kerti vetemények, bab és hüvelyesek a szárazság folytán rosszul fejlődnek. Hasonlóképpen a szőlő a d. hány, kender, len, cukorrépa, takarmányrépa és a mesterséges társalmak is. A rétek és legelők fejlődése a csapadék hiány következtében erősen vissza van maradva. Gyümölcsstermés a szilva kivételével közepes. Az állatállomány egészségi állapota a szőrványosan fellépő lépfene, sercegő tüsző, takonyór és sertésvész kivételével kielégítő.

SPORT

A Brasovia első kolozsvári mérkőzése

A mai vasárnap sportprogramja

Az Új Kelet tudósítójától

A közeledő új bajnoki szezonra való tekintettel a csapatok sietnek barátságos mérkőzéseik lebonyolításával. Néhány csapat rövid pihenőt tartott, hogy újult erővel kezdhesse meg az 6-zi szezon bajnoki mérkőzéseit. Aug. 13-án a következő sportprogram kerül lebonyolításra.

Kolozsvárt két idegen csapat tart barátságos mérkőzést. A legnagyobb érdeklődés előzi meg a Brasovia első kolozsvári szereplését. A kitűnő brassói csapat, amely különösen a marosvásárhelyi MTK ellen ért el szenzációs eredményeket, rovánsmérkőzést játszik a Haggibborral. A két csapat eddig kétszer találkozott egymással. A múlt év őszén a Haggibbor 5:1 arányban győzte le a Brasoviát, néhány héttel ezelőtt azonban képtelen volt 3:3 eldöntetlen eredménnyel megelégedni. A mai harmadik találkozó nívós és élvezetes sportot fog nyújtani. A Haggibbor komplett együttése ellen a Brasovia a következő felállásban veszi fel a küzdelmet: Major, Klees—Darvas, Oki—Major II.—Zelch, Erdő, Roth, Tritsch, Török és Broch.

A KMTE reorganizált csapata a marosvásárhelyi MTE együttesével mér össze erejét. Ez a mérkőzés is igen érdekesnek ígérkezik.

Désen a Victoria bajnoksapata tart barátságos mérkőzést az Unióval.

Nagyváradon a KKASE-látja vendégül a Törökvs. A kolozsvári csapatnak többhetes pihenő után ez lesz első mérkőzése. Bár a nagyváradi bajnoksapat klasszisát a KKASE még nem őrí el, ismerve a zöld-fehérek hatalmas lelkesedését, nem fognak szegényt hozni a kolozsvári futball-sportra.

Aradon a Vasas vándordij első mérkőzését bonyolítják le az AMTE és az AAC csapatai.

Marosvásárhelyi sportegyesületeinek uszói teljes számban vesznek részt az MSE és MTK közös rendezésében a szövetségi Medve-tóban eldöntésre kerülő első románianemzetközi uszóversenyen. Az atléták a mai vasárnap pihenőt tartanak.

Labdarugás

A kolozsvári bajnokság. A kolozsvári szövetség labdarugószakosztálya pénteken délután tartott ülésén végre döntött az 6-zi bajnokság beosztásának

kérdésében és a KMTE csapatát az elsőosztályba sorozta be. A szakosztály döntése általános meglepetést keltett sportkörökben. A bajnokságra való nevezés határidejét augusztus 21 re tűzték ki. Nevezési díj az elsőosztályban 150, a második osztályban 50 lei. Feltehetően, hogy az összes kolozsvári csapatok beveznek a bajnokságra, a labdarugószakosztály már a sorsolások is megejtette. Az 6-zi szezon hivatalosan szeptember 10 én vagy 17 én veszi kezdetét. Az első bajnoki napra a KMTE és KKASE, valamint a KAC és Haggibbor csapatait sorsolták össze. A második bajnoki napon a CFR a KMTE ellen, a Victoria pedig a KKASE ellen fog játszani. A harmadik bajnoki vasárnap a Victoria—KMTE és KKASE—Haggibbor mérkőzések kerülnek eldöntésre. A negyedik forduló a CFR—KKASE és a KMTE—Universitatea csapatainak mérkőzése tölti ki. Az 6-zi bajnoki vasárnapra a KMTE—Haggibbor és a CFR—Victoria csapatai küzdenek a bajnoki pontokért.

Az Achduth tisztújító közgyűlése Déváról jelentik: Az Achduth zsidó sport egyesület a napokban tartotta tisztújító közgyűlését, melyre a fard-ságos munkát végző rendezőségnek sikerült Déva zsidó közéleti jelseinek részvételét is megnyerni. A választás eredménye: Elnök: Kohn Ferenc; alelnökök: Hirsch László, dr. Ringwald Arur; ügyvezető alelnök: Isák Armin; főtitkár: Breier Zsigmond; titkár: Neumann Ernő; jegyző: Kugli István; pénztáros: Schuster Jenő; szerktárosok: József Mór, Zimmermann Ödön; ellenőrök: Koppel Adolf, Rosenfeld Lajos; pályagondnok: Khon Salomon; választmányi tagok: Furst Simon, Gr. n. f. d. Henrik, Klein Sándor, Rappaport Izso, Samuel Imre, Siger Bernáth, Ehrenwald Sándor, Gergely Mór, Rosenberger Ernő, Kaufman Mihály, Neufeld Jenő. Az új vezetőség első tevékenységként szenior csapatot állított össze, mely augusztus 4-én már is győzelmet aratott.

Achduth I—Vajdasági SC 4:2 (1:1). A fiatal zsidó sportegylet első csapatának első szereplése nem vált sikert hozott. A dévai nagyszámú zsidóság gyér pártfogását sajnos bizonyítja, hogy a különben is szegény egyesület nagyobb összeget fizetett rá a mérkőzés költségeire.

Az Achduth vezetősége tervbe vette, hogy a Palestina-mandátum ratifikálásának öröme augusztus hó folyamán nagyobb sporttáborra fog rendezni.

Birkózás

Magyarország birkózó bajnokságai. Budapestről jelentik: Három napos kemény küzdelem után befejezést nyertek a magyar birkózó bajnokságok. Részletes eredmények: A légsúlyban: 1. Áron József (MTK), 2. Magyar Armin (BAK), 3. Bucsek József (Törökvsben), 4. Schrankó Árpád (Szolnok). A pelyhsúlyban: 1. Skerics Gyula (Munkács), 2. Fehér István (BAK), 3. Molnár László (Törökvs). A könnyűsúlyban: 1. Radvány Ödön (BAK), 2. Matura Mihály (MTE), 3. Friedler Lajos (BAK). A közepesúlyban: 1. Faragó István (BAK), 2. Szekrényi Vilmos (FTC), 3. Meister István (Törökvs). A nagy-középsúlyban: 1. Miskei Árpád (MAC), 2. Dömény István (BAK), 3. Lacska Sándor dr. (MAC). A nehézsúlyban: 1. Szeikly Ontó (Vasas), 2. Grünwald Lajos (MAC), 3. Badovsz Rajmund (FTC).

Felüls szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Kiadó: KRADIMA nyomda és kiadóvállalat R. T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Eredeti gyári árban
**kötött kabátok,
swetterek,
harisnya és keztgyű**
Blatt
kötött-szövött áruhá
Cluj, Fötér 13.

Vasárnap
ár
hel
(R
ka
Me
Li
Hétfő: 5
lel
fil
7
ár
Vi
há
Li
Kedd: 5
A
ár
de
ka
kő
ma
Li
Szerda: 5
gal
ke
7
hel
Nu
jun
Gó
Csütörtök: 5
(O
(R
ka
Fog
és
Péntek: 5
A
kor
9 ó
és
vag
szá
és
Szombat: 5
hel
des
ka
me
mó
veg
Vasárnap: 5
dik
ár
hel
(O
ka
me
mó
deg
A másszor
megv

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Vasárnap 3 órákor: A gyémánthajó. (Fantasztikus kalandregény. Olesó helyárrakkal.) 5 órákor: Ugyanaz. (Olesó helyárrakkal.) 7 órákor: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Bűvös szék. Bronz ökör. Modern házasság. Sámson és Delila. Magánszámok. tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula fellépésével.)

Hétfő: 5 órákor: Prometheus. Első rész. A leléncelt Prometheus. (Fantasztikus filmlátványosság. Olesó helyárrakkal.) 7 órákor: Prometheus. (Rendes helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Vincellér iskola. Bűvös szék. Modern házasság. Sámson és Delila. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Kedd: 5 órákor: Prometheus. Második rész. A felszabadult Prometheus. (Olesó helyárrakkal.) 7 órákor: Prometheus. (Rendes helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Premier. Nulla ur. A házasságközvetítő. Fogadjunk. Menedékház. Uj magánszámok. tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula fellépésével.)

Szerda: 5 órákor: Demitoff hercegnő. (Izgalmos társadalmi életkép. Főszerepek: Lya Mara. Olesó helyárrakkal.) 7 órákor: Demitoff hercegnő. (Rendes helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Nulla ur. Házasságközvetítő. Fogadjunk. Menedékház. (Berky Lili és Gózon Gyula fellépésével.)

Csütörtök: 5 órákor: Demitoff hercegnő. (Olesó helyárrakkal.) 7 órákor: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Nulla ur. Házasságközvetítő. Fogadjunk. Menedékház. (Berky Lili és Gózon Gyula fellépésével.)

Péntek: 5 órákor: Sándor Mátyás. Első rész. A mártírok. (Olesó helyárrak.) 7 órákor: Ugyanaz. (Rendes helyárrak.) 9 órákor: Kerti kabaré. Premier. Gazsi és Mercedes. A gyüttment. Halló te vagy az édes? A masamód. Uj magánszámok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Szombat: 5 órákor: Sándor Mátyás. (Olesó helyárrakkal.) 7 órákor: Ugyanaz. (Rendes helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Gazsi és Mercedes. A gyüttment. Halló te vagy az édes? A masamód. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

Vasárnap: 3 órákor: Sándor Mátyás. Második rész. Antekirrt orvos. (Olesó helyárrakkal.) 5 órákor: Ugyanaz. (Olesó helyárrakkal.) 7 órákor: Ugyanaz. (Olesó helyárrakkal.) 9 órákor: Kerti kabaré. Gazsi és Mercedes. A gyüttment. Halló te vagy az édes? A masamód. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megvásárolhatók a színház pénztáránál.

Kássa Albert
Gép- és elektrotechnikai műszaki vállalata
Cluj, C. Victoriei 99.

Budapesti Weni
VII., Rákóczy-ut 6. és 1276
I., Rotenturmstrasse 27. számú házaink utján ugy a darabáru, mint vagonrakomány forgalmat Románia, Magyarország és Austria között
5-10-15 napi határidőn belül — kötbér kikötése mellett — sikerül lebonyolítanunk. Ugyazintén határidő mellett vállaljuk a német cseh és olasz szállítmányokat.
Deutsch Testvérek nemzetközi szállítási vállalat, Cluj, Piata Unirii 26.
Fiókok: Oradea-Mare Rimanocezi-u. 12 Orsova, Dunapart.
Saját expositurák: Bruck, Hegyeshalom, Moson, Szolnok, Biharkeresztés, Békéscsaba, Kőtegyán, Biharpüspöki.

Nagy árleszállítás

COMMERC

cipőárúházban
Cluj,
Piata Mihaili Viteazul (Széchenyi-tér) 34.

Ujabb árutömeg érkezett. Minden pár cipő

50 százalékkal olcsóbb a napi áraknál

Hivatalnokoknak

5 százalék árengedmény

Az árak hallatlan olcsóságáról mindenki meggyőződhetik vételkényszer nélkül

Bagaria cipők
Lakkcipők
Női, férfi- és gyermekcipők
Bakkancsok nagy raktára

COMMERC
cipőárúház Cluj

Telefon 81. Telefon 81.
LÁDAGYÁR
Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készíti és szállítja a legolcsóbban napiáron.
Sajovics és Lebovits
fakereskedés és ládagyár
Strada Cernantii (Kajántól-u.) 1. szám.

Tapéták
minden kivitelben kizárólag kaphatók:
Szécsi Sándor és Tsa, Timisoara
Bulevardul Berthelot (Kossuth Lajos-u.) 11-13. szám. 1365
Lakások tapétázását vállaljuk.

Írógépek
és kellek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok. 1370
Finkler Antal
Cluj, P. Mihail Viteazul (v. Széchenyi tér) 40. Telefon 493.

Uj! Megnyilt Uj!
Clujon a Bolyai-utcában
ROSMANN MIHÁLY
szücsmühelye
ahol minden e szakmába vágó munkát legujabb divat szerint juttanyosan és pontosan eszközöl.
1387

Előrehaladott nyári idény miatt az összes nyári anyagok mélyen leszállított árban kaphatók
Heller, Weisz és Molnár
női divat-árúházban Cluj, Wesselényi-u. 6.
1334

KÖZPONTI HÖLGYFODRÁSZ ÉS MANIKÜRSZALON Cal. Reg. Ferd. 13. (udvarban)
Hajfestés, hajmunka, fejmosás, ondolás, fésülés legmodernebb, legjobb kivitelben. Hajat veszek!
PÉTERFI JULISKA
1300

Cégtáblákat
legolcsóbban készíti 1316
JAKAB
Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

Marx-féle
Emaillakk, Bernsteinpadlóakk, Kocsilakkok, Copál, Damár, Bőr, Iskolatáblalakkok, stb.
Nürnbergi csesetek gyári lerakata
Nagy raktár valódi német vegyi és fődfestékekben és mindennemű festék-árúkbán, valamint festőszerszámokban

Rados & Co. Cluj,
Calea Regele Ferdinand 21. sz. Telefon 692. 1360-1

Megnyilt! Schwartz Ignác
könyv- és papirkereskedése
Olcsó árak! Str.G.Barituu (Malom-u.) 16

Utazó bőrönd és táská
legjobb minőségben kapható
Farmati bőröndösnél
Cluj, Str. Memorandulul (Unió-u.) 16.

Malom-hengereket
a leggyorsabban és legpontosabban csiszol és rovátkol 4 rovátkoló gépen
Princz Testvérek
Vasöntöde és Gépgyár
Részv.-társaság Szaimár

KORMOT
mindennemű célokra gyárt a dicsőségmentarioni 4894
KOROMGYÁR
Minta felkérésre.
Helyi képviselőket keresünk.

Garantált Ia. Kalodont
Pamutárúk rövidárúk galanterie cikkek viszont eladók legolcsóbb bevásárlási forrása a
„PROGRESS“
rövidáru nagykereskedése, Nagyvárad. Telefon 455. 1312

Hitelesített ürmértékek
nagybani gyártása
R. M. S. (trafik) táblák kaphatók.
Grünwald Jakob 1296
bádagarugyára
Cluj, P. Mihail Vict. (Széchenyi-tér) 13.

Engros. Olesó bevásárlási forrásrövid, bazar, galanterie cikkekben
Feiner Testvérek, Cluj, Unió-u. 11.
Bent az udvarban. 1303

Ujévi 4391
(Lilien, palesztinai és más zsidó motívum) képeslapokat megrendelésre vidéki viszonteladókknak szállítok
100 drb. sortirozva 80 L
Portó fejében 6 lei küldendő
Safruth
könyvkereskedés Cluj

Zsák HAVAS DEZSO Timisoara
Zsineg
Ponyva
1374

Meteor
palagyár rt. Fugyivásárhely (Biharmegye) ajánlja kitünő minőségű 3457-1
asbestpaláját

MTE csapatát a be. A szekesztály egelegetést keltett: bajnokságra való ugusztus 21 re tűz sz elődöntőben sz 50 le. Fel- ilyban 50 lei. Fel- összes kolozvári a bajnokságra, a már a sorsoláso oszi azozon hiva- 0 én vagy 17 én 6 bajnoki napra valamint a KAC it sorsolták össze. spon a CFR a is pedig a KKASE harmadik bajnok. KME és KEASE sek kerülnek el- forduló a CFR- TE- Universitate e töli ki. Az ötö a a KME-Heg- Victoria csapatai pontokért. ujító közgyűlése e Aehdruh zsidó napokban tartotta melyre a fard- 6 rovdoségnek öléleti jelseinek yerni. A választás Kohn Frenco: szló, dr. Ringwald alelők: Isák Breier Zsigmond: 6: Jégyszó: Kugl Schechter Jeud: mór, Zimmermann ppele Adolf, Ro- gondok: Khon t tók: Furat ik, Klein Sándor, nel Imre, Singer Sándor, Gergely Ernő, Kaufman Az uj vezetőég seniorcsapatot al sztus 4-én már unyadi SC 4:2 sportegylet első eplése nem várt nagyszámu zsidó- jnosan bizonyítja, zegény egyesület et rá a mezőzés ége tervbe vette, dátum ratifikála- tus ho foyaman t fog rendezni. ás zó bajnokságai. három napos ke- efejezés: nyer- 6 bajnokságok A légsulyban: 2. Magyar Ár- József (Török- d (Szolnok). A ez Gyula (Mun- (BAK), 3. Mol- A könnyűsuly- (BAK), 2. Ma- Friedler Lajos ban: 1. Faragó ekrényi Vilmos (Törökvés). A Miakel Arpad ván (BAK), 3. C). A nehéz ó (Vasas), 2. 3. Badovess

MARTON ERNŐ
kiadóvállalat R.7.
szám 977.

bátok,
k,
keztyü

uház
1304

